

23.08.2016

Yarışma Yönetmeliği Çalıştay Raporu

17 Haziran 2016 tarihli ve 29745 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”a 06 Aralık 2013 tarih ve 28843 sayılı “Rüzgar ve Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Önlisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği” ile belirlenmiş olan teklif yönteminin değiştirileceği eklenmiştir. Kanun değişikliği ile birlikte gerekli olacak Yarışma Yönetmeliği konusunda kamu ve özel sektör paydaşlarını bir araya getirebilmek adına TÜREB tarafından YEGM’nin ev sahipliğinde 26 Temmuz 2016 tarihinde Yarışma Yönetmeliği Çalıştay düzenlenmiştir.

Bu çalıştayda kamu yetkilileri yönetmeliğin çıkış amacının, öncelikli olarak YEKDEM’deki mali yükün azaltılması, sonrasında da hem yarışmaların hem de yarışma sonucundaki kapasite tahsislerinin yapılabilir olmasının sağlanması olduğunu vurgulamışlardır. Uygulanabilirlik açısından sorun oluşturan ya da sektörün gelişimine engel olacak hükümler içeren bir yönetmelik yapılmasının doğru olmadığını belirterek yapılacak yönetmelik değişikliği ile ilgili olarak sektörün bakış açısını, sistem tercih ve önerilerini dikkate olarak bu konuda olası aksaklıklar için sektör paydaşları ile birlikte çözüm bulma arayışında görüş toplamaktadırlar.

Yeni Yarışma Yönetmeliği konusunda kamudaki tedirginlik, yarışmalarda teklifin 0 USD cent/kWh olarak verilmesidir. Yeni kanun sonrası alt yönetmeliklerde değişiklikler olacaktır ama önemli olan geniş açıdan bakabilmek ve birbirini destekleyerek devam edebilen bir sistem yaratmaktır. Yarışmaların 3 veya 5 ay sonra yapılması değil, sürdürülebilir bir mekanizma yaratmak önemlidir.

Kamu yetkililerinin görüş ve önerileri üzerine sektör paydaşları, 3.000 MW’lık RES önlisans başvurularının 24-30 Nisan 2015 tarihleri arasında eski kanun kapsamında alınmış olduğunu ve sürdürülebilirliğin sağlanması için eski ihale usulüyle yapılması gerekliliğini vurgulamıştır. Yatırımcılar tarafından uzun zamandır 3.000 MW kapasitenin ihalelerini beklenilmekte ve yöntem değişikliği ile birlikte gerçekleşecek olan gerekli yönetmelik düzenlemelerinin bu bekleme süresini daha da arttıracığı aşikardır. Bununla birlikte 24-30 Nisan 2015 tarihleri arasında toplam kurulu gücü 42.273 MW olmak üzere 1.096 adet başvuru yapılmıştır ve yapılan teknik değerlendirmelerden sonra 1.023 başvuru kabul edilmiş olup, toplamda 39.737 MW’a tekabül eden 397.370.000 TL’lik kesin ve süresiz teminat mektubu EPDK’da tutulmaktadır. İhalenin geciktiği her gün, bu teminat mektupları için bankalara ödenen komisyon yatırımcı tarafından karşılanmaktadır. Yatırımcıyı daha fazla mağdur etmemek adına ihalelerin zaman kaybedilmeden yapılması gerekmektedir.

Kredi kuruluşları, RES yatırımları için finansman sağlarken uzun vadeli gelir projeksiyonları yapmaktadırlar. Gelir projeksiyonlarının etkin kalemlerinden biri olan elektrik fiyat öngörüsü, yeni yarışma yöntemi ile YEKDEM fiyatı sınırlanabilir veya çok düşük olabilir. Böyle bir durumda projeler için uzun vadeli öngörülebilir gelir projeksiyonu yapılamayacağından ve yatırımcıların nakit akışları olumsuz etkileneceğinden bankaların uzun vadeli finansman sağlaması zor olacaktır. Bu durumda mevcutta %20 sermaye - %80 kredi sağlanan projelerde daha fazla öz sermaye istenecek ve öz kaynak oranı bazı projelerde %50'lere kadar çıkacaktır.

Mevcut proje finansmanında projenin kendini finanse etmesiyle beraber işletme döneminde yatırımcıdan proje dışında ek teminat talep edilmemektedir. Fakat değişen kanunla uzun vadeli fiyat öngörüsü yapılamadığı için kredi kuruluşları işletme döneminde de ek garantiler istemek durumunda kalacaktır. Proje finansmanı bilanço finansmanına dönüşecek ve özellikle küçük yatırımcıyı zor durumda bırakacaktır.

Ayrıca, 18 Kasım 2013 tarihli ve 2013/5625 sayılı Bakanlık Kurulu Kararnamesi gereğince 1 Ocak 2016 tarihinden 31 Aralık 2020 tarihine kadar işletmeye girecek olan Yenilenebilir Enerji Kaynakları (YEK) Destekleme Mekanizmasına tabii YEK Belgeli üretim lisansı sahipleri için 5346 sayılı Kanuna ekli I sayılı Cetvelde yer alan fiyatlar, on yıl süreyle uygulanmaktadır. Fakat 3.000 MW kapasitenin ihale sürecinin gecikmesi ile söz konusu projelerin 2020'ye kadar işletmeye alınamayarak, FIT mekanizmasından faydalanamayacağı öngörülmektedir. Bu durumda proje, finansmanı sağlayamaz konuma gelmektedir. Projenin geri dönüş süresi hesaplanabilmesi için YEKDEM süresinin ihaleye girerken kesin olarak bilinmesi gerektiğinden, yarışmalardan önce Bakanlar Kurulu Kararı ile YEKDEM'den faydalanma süresinin uzatılması gerekmektedir.

Finansal zorluklara ek olarak, sektörden gelecek hukuksal hak arayışlarının yol açacağı zaman kaybı nedeniyle yeni yöntemin ihalesi beklenen projeler için uygulanması, sektörün gelişimini olumsuz etkileyecektir. Hukuki yollara başvurulması halinde, konunun diğer yatırımcıların ve kamunun kaybedeceği zaman olarak ele alınması gerekir. 2015 tarihinde başvuruları yapılmış olan 3.000 MW kapasiteli projelerin yarışması eski ihale sistemi ile devam etmeyecekse, olası hukuksal hak arayışlarının yolunu kapayacak bir yöntem bulunmalıdır.

YEKDEM mekanizmasının, büyük portföyü olan şirketlere fayda sağladığı bir gerçektir. YEKDEM mekanizmasında dengesizlikten en çok etkilenen sektörün rüzgar enerjisi olduğu düşünülürse, yarışma yönetmeliği konusunda değerlendirmelerin rüzgar olarak belirli bir sınıf altında yapılması gerekmektedir.

Yeni çıkacak olan yarışma yönetmeliğinde en belirsiz konu *“YEKDEM’de kalma zorunluluğu bulunmadığı için sıfır teklifinin verilmesi halinde eşit projelerin nasıl yarıştırlacağı”*dir. Örneğin, Çanakkale’de 104 firmanın 260 MW kapasite için yarışacağı düşünülürse yeni yöntem ile birden fazla 0 USD cent/kWh teklifinin verilmesi durumunda, ihalenin nasıl devam ettirileceği konusundaki belirsizlik yatırımcılarda olumsuz etki yaratmaktadır. Yeni yöntemin özellikle yabancı ortaklı firmalarda sürdürülebilirlik ve öngörülebilirliği engellediği görülmektedir. Aynı zamanda yatırımcının YEKDEM’de kalmaya zorlanarak serbest piyasa koşullarının da ihmal edilmemesi de gerekmektedir.

Raporun sonucundaki tespitlerimiz şu şekildedir:

1. Halihazırda önlisans başvurusu yapılmış olan RES projelerinin ihale sürecinin yöntem değişikliği ile birlikte uzaması, şirketlerin yeniden fizibilite hesaplamaları ve finansman çalışmaları yapmalarını gerektirecektir. Ayrıca sürecin değişmesini fırsat bilerek fayda sağlamak amaçlı hukuksal hak arayışına gidilmesi durumda yarışmaların gerçekleşmesi daha da ileri bir tarihe ertelenecektir. Bu durum başvuruların yatırıma dönüş süresini uzatacaktır.
2. Yöntem değişikliği ile ortaya çıkan tavan fiyatı üzerinden yapılacak teklifler ile fiyatın “**0 USD cent/kWh**” olması durumunda projeler, piyasadaki fiyat riskine maruz kalacak ve öngörülebilirliğin azalmasıyla birlikte finans kuruluşları tarafından uzun vadeli proje finansmanı sağlamak zorlaşacaktır.
3. Mevcut Bakanlar Kurulu Kararnamesi gereğince YEKDEM fiyatları, on yıl süreyle uygulanmaktadır. İhale sürecinin gecikmesi ile başvuruları yapılan ve ihaleleri bekleyen projelerin 2020’ye kadar işletmeye alınamayarak, FIT mekanizmasından faydalanamayacağı öngörülmektedir. Güncel durumda YEKDEM uygulamasının 2020 yılından sonra nasıl devam edeceği belirsizdir.
4. Teminatlarda yapılacak artırım küçük yatırımcıya bariyer yaratmadan ve rüzgar enerjisi sektöründe konsolidasyona fırsat vermeden düzenlenmelidir.

Çalıştayda sunulan ve yatırımcıların paylaştığı ortak görüş; başvuruları yapılmış ve ihaleleri beklenen 3.000 MW’lık kapasitenin kullandırılması için yapılacak olan yarışmaların, zaman kaybetmemek ve hukuksal hak arayışlarına mahal vermemek adına eski sistemle yapılmasıdır.

Yarışma yönetmeliğine dair aşağıdaki firma görüşleri EK-1’de sunulmuştur.

- **Özgül Holding**
- **Borusan EnBW Enerji**
- **Garanti Bankası**
- **Polat Enerji**
- **re-consult**

YARIŞMA YÖNETMELİĞİ DEĞİŞİKLİĞİ ÖNERİLERİ

Mevcut Durum

24-30 Nisan 2015 tarihleri arasında EPDK'ya önlisans başvuruları yapılan RES projelerinin ihalelerinin 06 Aralık 2013 tarihli 28843 sayılı "Rüzgar ve Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Önlisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği" uyarınca TEİAŞ tarafından yarışmaların yapılarak önlisans alacak projelerin belirlenmesi beklenmektedir.

30 Temmuz 2015 tarihli 5709 Nolu Kurul Kararı ile 2020 yılına kadar sisteme bağlanabilecek kapasite olarak tahsis edilen 2.000 MW kapasitenin tamamının 2016 yılı içinde kullandırılmasına ve önlisans başvurularının 03-07 Ekim 2016 tarihleri arasında alınmasına karar verilmiştir.

29 Aralık 2010 tarihli ve 6094 sayılı "Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun"da değişiklik yapılmasına dair kanun "MADDE 6/B – (1) Lisans sahibi tüzel kişilerin bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı ve 31 Aralık 2020 tarihinden önce işletmeye giren üretim tesislerinde kullanılan mekanik ve/veya elektromekanik aksamın yurt içinde imal edilmiş olması halinde; bu tesislerde üretilerek iletim veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi için, I sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlara, üretim tesisinin işletmeye giriş tarihinden itibaren beş yıl süreyle; bu Kanuna ekli II sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlar ilave edilir." maddesi uyarınca kanunda belirtilen hükümü olan I sayılı Cetvelde belirtilen yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretimi için 7,3 USD cent/kWh olarak belirlenen rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi YEKDEM fiyatına, yerli ürün kullanım durumunda aynı kanunun hükümü olan II sayılı Cetveldeki fiyatlar ilave edilir.

17 Haziran 2016 tarihli 29745 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" kapsamında 06 Aralık 2013 tarihli 28843 sayılı Yarışma Yönetmeliğinde belirlenmiş olan ihale yöntemi değiştirilerek eksiltme usulüncü yarışmaların düzenlenmesi kararı alınmıştır. Özgül Holding olarak bu değişiklikle ilgili yorum ve önerilerimizi bilgilerinize sunarız.

Öneriler

1. Mevcut durumda belirtildiği gibi önlisans başvuruları yapılmış ve ihaleleri beklenen 3.000 MW'lık kapasite için 06 Aralık 2013 tarihli 28843 sayılı Yarışma Yönetmeliği'nin uygulanması zaman kaybetmemek ve bekleyen projeleri bir an önce hayata geçirebilmek için önemlidir. Başvurular yapılırken yürürlükte olan yarışma yönetmeliği dikkate alınarak projeler hazırlanmış, bankalarla görüşmeler yapılmış ve ihale tekliflerine çalışılmıştır. Ayrıca başvuru sürecinde EPDK'ya verilen teminat mektupları da kaybedilen zaman süresince yatırımcı için ek maddi yükümlülük getirmektedir. Yatırımcının harcadığı emek ve zaman göz önünde bulundurulduğunda, sektörde hukuksal hak arayışlarının olabileceği öngörülmektedir. Hukuksal süreci fırsata çevirebilecek kişiler nedeniyle gerçek yatırımcının yatırımını hayata geçirme süreci daha da uzayacaktır. Bu durum, ihalelerin ileri bir tarihe ertelenmesine sebep olacağı için zaman kaybına mahal vermemek adına kanun değişikliğine geçici madde eklenerek, **hali hazırda başvuruları yapılmış 3.000 MW'lık kapasitenin 06 Aralık 2013 tarihli 28843 sayılı Yarışma Yönetmeliği usulüncü yarışmaların yapılması** önerilmektedir. İstenilen değişiklik sektörün gelişimi açısından da önem arz etmektedir.

2. 06 Aralık 2013 tarihli 28843 sayılı Yarışma Yönetmeliği 5. Madde 2. Fıkranın e bendinin 4. Alt bendine göre yarışmada her bir teklif için sunulacak banka teminat mektubu yerine ise birim MW başına 10.000 TL üzerinden hesaplanacak tutarın (on bin TL çarpı MW'ın virgülden sonraki iki basamağının yukarı yuvarlanması ile elde edilen) TEİAŞ'a **nakden ve geri dönüşsüz** olarak verilmesi önerilmektedir. Bu teminat alımı, gerçek yatırımı yapacak yatırımcının belirlenmesinin önünü açacaktır.
3. 06 Aralık 2013 tarihli 28843 sayılı Yarışma Yönetmeliği 9. Madde uyarınca imzalanacak olan Katkı Payı Anlaşması'nın TEİAŞ ile imzalanması ve yatırımcının ihale teminat tutarı kadar teminat mektubunu TEİAŞ'a vermesi gereken süre **EPDK'nın önlisans verme tarihinden itibaren 3 ay** olarak belirlenmiştir. Fakat EPDK tarafından resmi olarak yarışma sonrası kazanan projeye verilecek olan önlisansın verilme tarihi hakkında net bir ifade olmadığından bu durum Katkı Payı Anlaşması imzalanması sürecinin uzamasına sebep olmaktadır. Ayrıca, santralin işletmeye geçmesinden sonra TEİAŞ'a teminat mektubu tutarının Türk Lirası olarak ödenmesi ve elektrik satış gelirinin YEKDEM'den dolar karşılığı olarak kazanılması nedeniyle, piyasada Türk Lirası'nın zamanla ve dolara karşı değer kaybetmesi yönünde pozisyonlanma mevcuttur. Bu sürenin belirsizliği kullanılarak gerçek yatırımcı kimliği olmayan kişilerce yatırımların geciktirilmesi söz konusu olmaktadır. Bu nedenle önerimiz;

Yarışma yönetmeliğinin 9. Maddesinde bahsedilen Katkı Payı Anlaşması imzalanma süresinin **EPDK'nın önlisans vermesinden sonra 3 ay** olarak belirlenmesi yerine bu sürenin **TEİAŞ'a Katkı Payı Anlaşması başvurusunun yapılmasından sonra 3 ay** olarak belirlenmesi yönetmelikteki belirsizliği ortadan kaldıracaktır. Ayrıca belirttiğimiz Türk Lirası'nın zamanla ve dolara karşı değer kaybetmesi yönündeki pozisyonlanma sorununu çözecektir.

Önerilen Madde: Yarışma sonucunda sisteme bağlantı hakkı elde eden şirket, yarışma sonucunun tarafına tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde Katkı Payı Anlaşması yapmak üzere TEİAŞ'a başvurur. Başvuru tarihinden itibaren üç ay içerisinde başvuruyu yapmış tüzel kişi ile TEİAŞ arasında Katkı Payı Anlaşması imzalanır. Katkı Payı Anlaşmasının imzalanabilmesi için, 7. Maddeye göre belirlenen banka teminat mektubunun TEİAŞ'a sunulması zorunludur.

Bu yöntemle TEİAŞ ile imzalanacak olan Katkı Payı Anlaşması süreci TEİAŞ tarafından belirlenen kesin tarihlere bağlanmış olacaktır. Önlisans EPDK tarafından verildiğinden, önlisans verme sürecinden bağımsız olarak ilerleyecek olan bu süreç hızlandırılmış olacak ve yatırımların geciktirilmesinin önüne geçilecektir.

4. Kanun ve yönetmelikler uyarınca yenilenebilir enerji kaynakları destekleme mekanizması çerçevesinde yenilenebilir enerji santrallerinin işletmeye girmelerini takiben 10 yıl süresince YEKDEM'den yararlanabilme hakları mevcuttur. Yatırımcı YEKDEM mekanizmasına tabi olma veya olmama durumuna her yıl karar vermektedir. Serbest piyasalarda da uygulanan **ikili anlaşma mantığında** yarışmalar sonucunda yıl ve fiyat belirlenmesi düşünülebilir. Kanun değişikliği ile öngörülen fiyat eksiltme mekanizması sektörde 0 fiyat verilmesinin nasıl önüne geçilebileceği sorularını gündeme

getirdiğinden bunun belirli bir süre için **YEKDEM'de kalma zorunluluğu getirilmesi** ile bu durumun önüne geçilebilir.

5. 06 Aralık 2013 tarihli 28843 sayılı Yarışma Yönetmeliği 6. Madde 4. Fıkra ç bendi 2.alt bendinde belirtilen kesişen ve çakışan alanlara sahip farklı bağlantı bölgesinde yarışan projelerin aynı anda bağlantı hakkı kazanmış olmaları durumunda kazanan projenin belirlenmesi aşaması detaylandırılmalıdır.

Aksi takdirde, başvuruların yoğun olduğu ve farklı bağlantı bölgeleri arasında saha çakışma ve/veya kesişme olasılığının yüksek olduğu bölgelerde kapasite tahsisinde problemler çıkabilir ve TEİAŞ tarafından açıklanan kapasitenin tamamının kullandırılmaması problemi yaşanabilir.

Örneğin; Balıkesir ve Çanakkale bölgesindeki iki farklı projenin kesişmesi durumunda iki proje de kendi bölgelerinde kazanan proje olsa dahi kesişen alan için bu iki projeden ihalede yüksek ihale teklifi veren proje sahasını kullanma hakkını kazanır. Fakat bu iki bölge aynı gün yarışılmıyorsa çakışan bölgedeki MW'ın kime tahsis edildiği 2. bölgenin ihalesinin sonuçunun açıklanmasına kadar netlik kazanmaz. Bu belirsizlikleri ortadan kaldırmak adına açıklık getirilmelidir.

Rakamlarla örneklemek gerekirse; Balıkesir bölgesinde ihaleyi eski sisteme göre 10.000 TRY/MW teklif vererek yarışmayı kazanan proje eğer daha sonra ihalesi yapılan Çanakkale bölgesindeki ve 15.000 TRY/MW ihale fiyatı veren proje ile kesişiyor ise Balıkesir projesi kendi bölgesinde en yüksek teklifi vererek ihaleyi kazanmış olsa dahi o alanda kazanan proje Çanakkale bölgesindeki olacaktır ve Balıkesir bölgesindeki kapasite kullanılmamış olacaktır.

6. Açıklanan kapasitenin tamamının kullandırılması için bir diğer öneri ise; TEİAŞ tarafından ihaleyi kazanan ve **en azından kazanan projenin altındaki ilk üç projenin teminat mektubu kurum tarafından belirlenen süre boyunca tutularak**, kazanan projenin yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde bir sonraki yatırımcıya hak verilerek kapasitenin en verimli şekilde kullanılması sağlanabilir.

23 Ağustos 2016

TÜREB
Yönetim Kurulu'na

Sayı: BEE_TUREB_16/01

Konu: Yarışma Yönetmeliği Değerlendirme Toplantısı için görüşlerimiz

İlgi: 11 Temmuz 2016 tarihli toplantı duyurunuz

İlgide belirtilen Yarışma Yönetmeliği Değerlendirme Toplantısı hazırlıkları kapsamında şirketimizin görüş ve önerileri ana başlıklar altında toplanarak aşağıda belirtilmektedir.

1. 17.6.2016 tarihli Elektrik Piyasası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 18. Maddesinin "ç" bendi ile RES ve GES ön lisans başvurularının yarışma yönteminde değişikliğe gidilmesi

17.6.2016 tarihli ve 29745 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanan Elektrik Piyasası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 18. Maddesinin "ç" bendi ile RES ve GES ön lisans başvurularının yarışma yönteminde, YEK destekleme mekanizması fiyatları üstünden en büyük indirim verenin yarışmayı kazanacağı belirtilmiş ve ilgili yarışma yönetmeliğinde değişikliğe gidilme zarureti doğmuştur.

Şirketimizin görüşü, bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce ön lisans başvurusu yapmış olanlar için eski ihale yönteminin (06.12.2013 tarih ve 28843 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanan Rüzgar ve Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Önlisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği) geçerli olmasının uygun olduğu yönündedir.

Söz konusu mevcut yönetmelikte yapılacak ufak bir düzenleme ile güneş ihalelerinde karşılaşılan zorluklar giderilebilir ve ihaleye ciddi proje geliştirme firmalarının ve yatırımcıların katılması sağlanabilir. Önerilen değişiklikler aşağıda işaretli şekilde ve mevcut yönetmelikle karşılaştırmalı şekilde belirtilmiştir:

Mevcut Yönetmelik Madde 7, Fıkra 4:

Yarışma sonucunda sisteme bağlantı hakkı elde eden şirket, yarışma sonucunun tarafına tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde Katkı Payı Anlaşması yapmak üzere TEİAŞ'a başvurur. Şirketin RES/GES projesi için ödeyeceği 3 yıllık toplam Katkı Payı tutarı oranında yeni bir kesin ve süresiz teminat mektubunun TEİAŞ'a sunulması akabinde yarışma aşamasında alınan teminat mektubu şirketi temsil ve ilzama yetkili kişi/kişilere tutanakla iade edilir. TEİAŞ, kendisine sunulan yeni banka teminat mektubunu, şirketin RES/GES Katkı Payı Anlaşmasında belirlenen yükümlülükleri sona erinceye kadar muhafaza eder.

Önerilen Madde 7, Fıkra (4):

Yarışma sonucunda sisteme bağlantı hakkı elde eden şirket, yarışma sonucunun tarafına tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde, şirketin RES/GES projesi için ödeyeceği 3 yıllık toplam Katkı Payı tutarı oranında yeni bir kesin ve süresiz teminat mektubu ile birlikte Katkı Payı Anlaşması yapmak üzere TEİAŞ'a başvurur. Şirketin RES/GES projesi için ödeyeceği 3 yıllık toplam Katkı Payı tutarı oranında yeni bir kesin ve süresiz teminat mektubunun TEİAŞ'a sunulması akabinde yarışma aşamasında alınan teminat mektubu şirketi temsil ve ilzama yetkili kişi/kişilere tutanakla iade edilir. Şirketin RES/GES projesi için ödeyeceği 3 yıllık toplam Katkı Payı tutarı oranında yeni bir kesin ve süresiz teminat mektubunun, yarışma sonucunun tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde TEİAŞ'a sunulmaması halinde yarışma aşamasında alınan teminat mektubu TEİAŞ tarafından irat kaydedilir. TEİAŞ, kendisine sunulan yeni banka teminat mektubunu, şirketin RES/GES Katkı Payı Anlaşmasında belirlenen yükümlülükleri sona erinceye kadar muhafaza eder.

Mevcut Yönetmelik Madde 9, Fıkra (1):

Yarışma sonucunda Kurum tarafından önlisans verilen tüzel kişi ile TEİAŞ arasında önlisans verilme tarihinden itibaren ilk 3 (üç) ay içerisinde Ek-3'te yer alan Katkı Payı Anlaşması imzalanır. Katkı Payı Anlaşmasının imzalanabilmesi için, 7 nci maddeye göre belirlenen banka teminat mektubunun TEİAŞ'a sunulması zorunludur. Katkı Payı Anlaşması imzalanmazsa, TEİAŞ, ilgili şirket tarafından kendisine sunulan banka teminat mektubunu irat kaydeder.

Önerilen Madde 9, Fıkra (1):

Yarışma sonucunda Kurum tarafından önlisans verilen tüzel kişi ile TEİAŞ arasında önlisans verilme tarihinden itibaren ilk 3 (üç) ay içerisinde Ek-3'te yer alan Katkı Payı Anlaşması imzalanır. Katkı Payı Anlaşmasının imzalanabilmesi için, 7 nci maddeye göre belirlenen banka teminat mektubunun TEİAŞ'a sunulması zorunludur. Katkı Payı Anlaşması imzalanmazsa, TEİAŞ, ilgili şirket tarafından kendisine **Madde 7, Fıkra (4) uyarınca sunulmuş olan** banka teminat mektubunu irat kaydeder.

Yukarıda belirttiğimiz değişiklikler yönetmelik değişikliği olarak yapılabileceği gibi, güneş ihalelerinde karşılaşılan sorunlardan hareketle, TEİAŞ veya EPDK tarafından yayınlanacak, ilgili yönetmeliğin uygulanmasına yönelik bir duyuru veya tebliğ ile de hayata geçirilebilecektir.

Söz konusu düzenlemenin yapılabilmesi için, Doğalgaz Kanunu ve diğer bazı kanunlarda değişiklik yapmak üzere hazırlığı yapılan Torba Kanun kapsamına bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce ön lisans başvurusu yapmış olanlar için mevcut yönetmeliğin ilgili düzeltmelerle veya açıklamalarla geçerli olacağı bir geçici madde eklenerek düzenlenmelidir.

2. YEKDEM uygulamasının 2020 yılından sonra nasıl devam edeceğinin belli olmaması

3000 MW'lık kapasite yarışmalarından sonraki dönem için ise yukarıdaki düzenlemeye ek olarak; mevcut yasa veya yönetmeliklerde belirtildiği şekliyle 2020'de geçerliliği sonra eren YEKDEM 'in 2020'den sonra da devam ettirilmesi, başvurularda teknik değerlendirme raporu talep edilmesi gibi ilave düzenlemeler de tarafımızca önerilmektedir. Bu şekilde hem proje kalitesinin artması, hem de yarışmalarda ciddi yatırımcının yarıştırılması ve de yatırımların geciktirilmeden hayata geçirilmesi sağlanabilir.

3. Yukarıda bahsedilen düzenlemelerin yapılmaması durumunda karşılaşılabilecek sorunlarla ilgili genel düşüncelerimiz

Bu düzenlemelerin yapılmaması durumunda ise önemli problemlerin ortaya çıkması öngörülmektedir. Şöyle ki:

- Projelerin bankalar tarafından finanse edilebilmesinin zorlaşacağı öngörülmektedir:**
Yeni uygulama ile mevcut YEKDEM mekanizmasındaki altında fiyatlar oluşacaktır. Yüksek eksiltme bedeli neticesinde ortaya çıkabilecek çok düşük fiyatlarla alınacak projelerin, tesisler ticari faaliyete geçtikten sonra YEKDEM 'de kalması imkânsızlaşacağından, yatırımcı tarafından serbest piyasaya satış alternatifi tercih edilecektir. Bu durumda, uzun vadeli piyasa fiyatlarının öngörülmesi zor ve yüksek riskler içerdiği için bankalar tarafından uzun vadeli finansman sağlama imkânları oldukça zorlaşacaktır.
- Başvuruların yatırıma dönüş süresinin uzayacağı öngörülmektedir:**
Yeni ihale yönetmeliği henüz yayınlanmadığı ve yayınladıktan sonra 2015 Nisan'da yapılan 3000 MW'lık başvurular için yeni ihale sistemine göre yeniden fizibilite hesapları ve finansman çalışmaları yapılması gerekeceğinden, projelerin yatırıma dönüş süresi daha da uzayacaktır.
- Yeni ihale yöntemi için hukuk yolunun açılabileceği değerlendirilmektedir:**
2015 Nisan'da yapılan 3000 MW'lık başvuru sahiplerinden bazıları başvurularını, fizibilitelemlerini ve finansmanlarını, eski ihale sistemine göre hazırladıkları için yeni ihale yöntemine itiraz edebilecek ve hukuki yolları deneyebileceklerdir.
- Gerçek yatırımcıların ihaleyi kazanma imkanı azalmaktadır:**
Serbest piyasaya satış imkanı sayesinde ihaleye girenlerden bir kısmı yüksek eksiltmelerle bağlantı kapasitelerini kolayca bloke edebilecek, bu durum hem yatırımları geciktirecek hem de gerçek yatırımcının önünü kesebilecektir. 2011 yılında yapılan yarışmalarla yaklaşık 7000 MW lisans verilen kapasiteden, bu tarihten itibaren 5 yıl geçmesine rağmen ticari işletmeye geçen ve inşaatı süren projelerin sadece 1500 MW olduğu diğer bir önemli husustur.

Şirketimizin önermekte olduğu yöntem ile yarışmaların yapılması durumunda projeler finanse edilebilir ve gerçekleştirilebilir olacaktır. Şöyle ki;

1. Yatırımcının gerçekten iyi hazırlandığı ve yatırım yapmaya niyetli olduğu projeler için yüksek tutarlı teminat mektubu vermesi sebebiyle projelerin yatırıma dönme şansı oldukça yükselecektir.
2. Projeler tamamlandığında Yenilenebilir Enerji Kanunu'nun öngördüğü şekilde, gerektiğinde YEKDEM mekanizması dışında satış yapma serbestisi sayesinde, serbest piyasa yapısı ve piyasa derinliğinin bozulma riski bertaraf edilmiş olacaktır.
3. Yatırımcıların 3000 MW'lık kapasite için, o sırada geçerli olan mevzuata göre yaptığı hazırlıklarla ilgili yapılan büyük değişiklikler ortadan kalkacağından hukuki problemlerin de ortaya çıkmaması sağlanacaktır.

Bilgi ve görüşlerinize arz ederim.

Saygılarımla,

Genel Müdür
Mehmet Arif Acarla

RÜZGAR ENERJİSİ SANTRAL YATIRIMLARI İÇİN ÖNLİSANS BAŞVURULARINA DAİR YARIŞMA YÖNETMELİĞİ HAKKINDA GÖRÜŞLER

17 Haziran 2016 tarihli 29745 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” kapsamında 6 Aralık 2013 tarihli 28843 sayılı Yarışma Yönetmeliği’nde belirlenmiş olan ihale yöntemi değiştirilerek eksiltme usulünce yarışmaların düzenlenmesi kararı alınmıştır. T. Garanti Bankası A.Ş. olarak söz konusu yeni yarışma yöntemine ilişkin görüşlerimiz aşağıda yer almaktadır.

Rüzgar Enerjisi Santrali yatırımları faaliyet döngülerine paralel olarak ancak uzun vadeli finansman ile gerçekleştirilebilmektedir. Bu kapsamda projenin yaratacağı nakit akışının esas alınarak kredinin geri ödenmesini sağlayacak bir proje finansmanı yapısının oluşturulması gerekmektedir. Söz konusu finansman yapısının ve kredinin geri ödeme profilinin oluşturulmasında ilgili projenin üreteceği elektrik miktarı ile elektriğin satış fiyatı (yani yaratacağı satış geliri) oldukça önem arz etmekte ve bankalar açısından bu kapsamda yapılacak olan uzun vadeli gelir projeksiyonları için uzun vadeli elektrik fiyat öngörüsü en önemli unsur (bilinmez) haline gelmektedir.

Bugüne kadar Türkiye’de gerçekleştirilen RES projelerinin finansmanı YEKDEM gibi 10 yıllık bir süreci sabit ve öngörülebilir fiyat ile mümkün kılınmış ve finans kuruluşlarının proje finansmanı yapıları oluşturmasında önemli bir rol oynamıştır. Ancak şu anda tartışılan yeni yarışma yöntemi ile sabit 10 yıllık YEKDEM fiyatının olası yoğun rekabet sonucunda sıfırlanabileceği veya oldukça düşük bir fiyatla sonuçlanabileceği öngörülmektedir. Bu durumda da proje finansmanı açısından uzun vadeli öngörülebilir gelir projeksiyonlarının yapılamayacağı ve bilhassa yatırımcıların nakit akışlarının olumsuz etkileneceğinden hareketle finans kuruluşlarının sadece proje nakit akışına dayalı uzun vadeli finansman sağlamasının oldukça zor olacağı düşünülmektedir. Öngörülebilir bir fiyat mekanizmasının ortadan kalkmasıyla mevcut durumda %20 özkaynak, %80 kredi oranı ile finansmanı sağlanan projeler için yatırımcılardan daha yüksek oranda özkaynak katkısı istenebileceği ve bu katkının bazı projelerde %50'lere kadar çıkabileceği söz konusu olacaktır.

Proje finansmanı yapısı kurulurken projenin kendi yatırımını finanse etmesi hedeflenmektedir. Bugüne kadar finanse edilen projelerin finansmanının büyük bir kısmında işletme döneminde yatırımcıdan proje dışında ek bir teminat talep edilmemiştir. Fakat yeni yöntemde uzun vadeli fiyat öngörüsü yapılamayacağından dolayı gündeme gelebilecek riskler göz önüne alındığında yatırımcılardan ek garantiler/teminatlar istenebileceği ve bunun da proje finansmanı yapısından uzaklaşarak bilanço finansmanına dönüşebileceği düşünülmektedir. Bilanço finansmanı ve ek teminat talep edilmesi durumunda özellikle küçük yatırımcıların saf dışı kalması ile büyük ve yabancı yatırımcıların rekabet gücünün artacağı öngörülmektedir.

Yeni yarışma yöntemi ile yatırımcıların, sabit YEKDEM fiyatı üzerinden yapılacak olan eksiltme tutarını maksimize ederek ihaleyi kazanma şansını arttırması ve proje faaliyete geçtikten sonra serbest piyasa fiyatlarına yönelmesi oldukça muhtemel gözükmektedir. Ancak,

yapılacak olan eksiltme tutarının üreticinin serbest piyasada sattığı durumlarda da geçerli olacağı bir mekanizma ile yarışmalarda feasible olmayan fiyatların oluşmasının önüne geçilebileceği düşünülmektedir. Finansman açısından ise, indirimli YEKDEM fiyatının sabit ve öngörülebilir olmasından dolayı uzun vadeli finansman yapılarında kullanılabilmesi mümkün olacaktır. Alım süresinin 10 yıldan 15-20 yıla uzatılması ihalede oluşabilecek fiyatların daha da düşmesine imkan sağlayabilir. Bu şekilde projelerin sisteme olan yükü azalırken, sistem arz güvenliği ve yerli kaynak kullanımı optimum olarak sağlanmış olacaktır. Ayrıca, YEKDEM'e EURO opsiyonu da eklenerek, mevcut durumda oldukça düşük olan EURO fonlama maliyetlerinden de yatırımcıların faydalanmasının önü açılabilir. Bu durum da ayrıca ihalede daha düşük fiyat oluşmasına imkan sağlayabilecektir.

İhale öncesi teminat mektubu ile ihalede ciddi olmayan yatırımcıların önüne geçilmesi ve makul olmayan fiyatların oluşmasının engellenmesi amacıyla, Özelleştirme İdaresi'nin uyguladığı yöntemle paralel olarak ihaleye giriş teminat tutarı yükseltilebilir. Ayrıca bu yapıda ihale sonrasında ikinci bir teminat mektubuna gerek olmayacak ve yatırımcının teminat mektubu ihtiyacı mevcut yapıya göre oldukça azalacaktır. Burada ihaleyi kazanacak yatırımcının yatırımı yapmaması durumunda teminatı irad kaydedileceği için ihalede makul bir fiyat vermesini sağlamak birinci öncelik olacaktır. Söz konusu teminat tutarı projenin yatırımını gerçekleştirmek için gerekli olan özkaynak tutarının belirli bir yüzdesi üzerinden hesaplanabilir. Bu yöntem sayesinde küçük yatırımcının engellenmesinin önüne geçilebilmesi mümkün olacaktır. Bilhassa her firmanın kendi ölçeğine göre ihaleye girmesi sağlanmış olup, rekabetçi ve bilinçli bir yarışma zemini hazırlanmış olacaktır.

ÖNLİSANS BAŞVURULARINA DAİR YARIŞMA YÖNETMELİĞİ

POLAT ENERJİ SAN ve TİC A.Ş. GÖRÜŞLERİ

17/06/2016 tarih ve 29745 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” kapsamında 06/12/2013 tarih ve 28843 sayılı “Rüzgar ve Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Önlisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği” ile belirlenmiş olan teklif yönteminin değiştirileceği ve Yönetmelik düzenlemeleri ile ilgili çalışmaların başlatıldığına dair bilgilendirme sektör paydaşlarına 30/06/2016 tarihinde TEİAŞ tarafından düzenlenen EPDK, YEGM ve TÜREB üyelerinin katıldığı toplantı ile yapılmıştır.

Bu kapsamda yeni oluşturulacak Yönetmelik ile ilgili temel görüşlerimiz aşağıda maddeler halinde sunulmuştur.

- 24, 27, 28, 29 ve 30 Nisan 2015 tarihlerinde EPDK tarafından kabul edilen rüzgar enerjisine dayalı önlisans başvuruları için TEİAŞ tarafından gerçekleştirilecek olan yarışma 06/12/2013 tarih ve 28843 sayılı “Rüzgar ve Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Önlisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği” hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmelidir. Bu kapsamda yayımlanacak yeni Yönetmelik’te bahse konu koşul bir geçici madde ile sağlanmalıdır. Aksi takdirde başvuruları tamamlanmış olan ve katkı payı teklif etmeye hazır olan önlisans başvuruları için bankalar ile gerçekleştirilen görüşmeler, hazırlanan nakit akışları ve gelir tabloları ve yatırım ve işletme bütçeleri ile sınırlı olmayan kalemler ve şirketlerin stratejileri anlamsız kılınacaktır. Bu bağlamda 24, 27, 28, 29 ve 30 Nisan 2015 tarihlerinde kabul edilen rüzgar enerjisine dayalı önlisans başvuruları 06/12/2013 tarih ve 28843 sayılı “Rüzgar ve Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Önlisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği” kapsamında yarıştırılması uzun dönemlere yayılan çalışmalar sonucunda alınan karar ve belirlenen stratejilerin en verimli şekilde kullanılmasını sağlayacak olup daha sağlıklı bir rekabet ortamı oluşturacaktır.

Ayrıca yarışma sonucunda önlisans elde etmesi halinde teklif edilen katkı payının tamamının tek seferde, üretim lisansı almaya hak kazanıldığında ödenmesi bahse konu projelerin işletmeye alınmasını hızlandıracak olup önlisansların yatırıma geçme yüzdesini de arttıracaktır.

Bu bağlamda yeni hazırlanacak yönetmeliğe aşağıda belirtilen geçici maddelerin eklenmesi önerilmektedir.

Geçici MADDE 1 – (1) 03/10/2016 tarihinden önce yapılan önlisans başvuruları için, Madde 8 hariç 06/12/2013 tarih ve 28843 sayılı “Rüzgar ve Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Önlisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği” hükümleri uygulanır.

Geçici MADDE 2 – (1) 03/10/2016 tarihinden önce yapılan önlisans başvuruları kapsamında yarışmaya katılacak şirket, RES/GES projesinin MW başına Türk Lirası olarak belirlenen Katkı Payı tutarını, önlisans kapsamındaki yükümlülüklerini tamamladıktan sonra, üretim lisansı alabilmek adına TEİAŞ’a tek seferde ödemeyi taahhüt eder. Bu Yönetmelikte yer alan usul ve esaslar çerçevesinde belirlenen ve şirket tarafından TEİAŞ’a ödenmesi taahhüt edilen MW

başına Türk Lirası cinsinden Katkı Payının proje kurulu gücü (MW) ile çarpılması sonucu Toplam Katkı Payı tutarı belirlenir.

- Yeni oluşturulacak yönetmelik kapsamında YEKDEM I sayılı Cetvel fiyatından yapılacak olan eksiltme, söz konusu santralin YEKDEM kapsamı dışında elektrik satışı gerçekleştireceği bütün piyasalarda (Gün öncesi piyasası, gün içi piyasası, ikili anlaşmalar) uygulanmalıdır. Aksi takdirde yarışmacılar mümkün olan en fazla eksiltmeyi gerçekleştirecek ve karmaşa ortamı yaratacak bir eşitlik söz konusu olacaktır.
- Yarışma sonucunda önlisans elde edecek tüzel kişiliklerden alınacak teminatlar yatırım maliyetleri ile doğru orantılı ve caydırıcı olmalıdır. Yeni yöntem kapsamında tüzel kişilik tarafından herhangi bir katkı payı ödemesi yapılmayacağı için teminat tutarı projenin kurulu gücüne bağlı olarak belirlenmelidir. Stratejik öneme sahip olan rüzgar enerjisi yatırımlarının gerçekleşmesini de sağlamak adına MW başına 2.000.000,00 TL (İki Milyon Türk Lirası) tutarında teminat mektubunun yarışma gününden itibaren 15 gün içerisinde TEAIŞ'a teslim edilmesi yeni Yönetmelik ile yükümlülük haline getirilmelidir. Eğer bahse konu teminat 15 gün içerisinde sağlanamaz ise söz konusu kapasite yarışma sonucunda ikinci sırada olana tahsis edilmelidir.

Yukarıda belirtilmekte olan görüş ve önerilerimiz bahse konu Kanun değişikliği kapsamında yeniden oluşturulacak Yarışma Yönetmeliği'nin etki alanı ile sınırlıdır. Ancak RES ve GES yatırımlarının istene seviyeye ulaşabilmesi için Şirketimizin önlisans başvuru yöntemi ve bu başvurulara ilişkin kapasitelerin tahsisi ile ilgili temel görüşleri aşağıda özetlenmektedir.

- RES müracaatlarının sürekli açık tutulması; yatırımcıların kendi belirledikleri yerlerde ölçüme başlamaları ve 1 yıllık ölçüm raporu ile birlikte başvurunun sağlanması;
- İletim planlamasının alınan başvurulara göre azami RES ve GES'in bağlanabileceği şekilde sürekli revize edilmesi;
- Kurum tarafından başvuruda bulunan tüzel kişiliklerin Finansal Yeterlilik (Şirketin akredite kuruluşlara yaptırılacak olan finansal değerlemesi) açısından değerlendirilmesi
-
- Başvuruda sunulan teminat mektubu tutarının artırılması;
- Rüzgâr ve güneş enerjisine dayalı enerji üretim tesisleri için başvuru tarihinden başvuruya konu üretim tesislerinin tamamının geçici kabulü yapılanaya kadar, Kurul tarafından yönetmelik ile belirlenen istisnalar dışında pay devri yapılamaması Başvuru ile birlikte şu belgeler istenmelidir:
  - İmar Planı ve ÇED'e esas kritik kurumlardan alınacak ön görüşler ile TEA (Teknik Etkileşim Analizi) görüşünü içeren bir "İdari Ön Değerlendirme Raporu".
  - Bu rapor çerçevesinde belirlenmiş santral sahasının YEGM tarafından Santral Sahası Belirleme Yöntemine göre uygunluğunun onayı.
  - ETKB ön proje onayı dosyası içeriğine göre hazırlanmış inşaat, elektrik ve elektromekanik projeler.
  - Bankaların finansmanlarına baz teşkil eden bağımsız bir enerji analizi şirketinden alınacak "Enerji Analiz Raporu". (RES yatırımlarının idari izinler dışındaki en önemli yatırım kararı bileşeni bu analiz raporudur.) Bu raporu veren firmaların bankalar tarafından verilmiş bir referans mektubu sunması EPDK tarafından yetkilendirilmesi için yeterli olacaktır.

- Projenin bağımsız bir enerji analizi şirketine teknik olarak inceletildiği ve lisans alması durumunda da banka tarafından finanse edilebileceğinin beyan edildiği bir “Banka Niyet Mektubu”.
- Yönetmelikteki şartlara uygun hazırlanmış zaman planı

Bu şekilde başvuru sürecindeki kriterleri sağlayabilen nitelikli yatırımcıların önlisans alması sağlanacak; özkaynak tasarrufu sağlanarak ülkemizdeki özkaynak daha fazla yatırıma dönüşecek; ekonomik, teknik ve idari açıdan gerçekleştirilebilir projeler lisanslanacağı için projelerin gerçekleştirme yüzdesi artacak ve sonuç olarak rüzgar enerjisi yatırımları hızlanacaktır. Ayrıca, önlisans aldıktan sonra gerçekleştirilemeyen yatırımlar için ciddi yaptırımlar gündeme getirilmelidir.

YARIŞMA YÖNTEMİ ÜZERİNE ÖNERİLER

KAPSAM: 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda yapılan son düzenleme ile yenilenebilir enerji projeleri arasında yapılacak yarışmanın temel şartı değiştirilmiş ve YEKDEM yönetmeliği ile ilişkilendirilmiştir.

Lisans esasları: Madde 5/12: 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında belirlenecek yenilenebilir enerji kaynak alanlarını kullanacak tüzel kişilerde aranacak koşulların belirlenmesi, TEİAŞ tarafından bağlantı görüşü verilmesi ve kapasite tahsisi yapılması, yapılacak yarışma, yenilenebilir enerji kaynak alanı tahsisi, teminat alınması, yükümlülüklerin yerine getirilmemesi hâlinde teminatın irat kaydedilmesi, yurt içinde üretim ve/veya yerli malı kullanım şartı ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir. Yenilenebilir enerji kaynak alanlarında kurulacak üretim tesislerinde kullanılacak aksam için Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenecek şekilde yurt içinde üretim ve/veya yerli malı kullanım şartı aranır. Yenilenebilir enerji kaynak alanlarında kurulacak üretim tesisleri için 5346 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellere göre hesaplanan fiyatlar toplamını geçmemek üzere her bir yenilenebilir enerji kaynak alanı için Bakanlık tarafından belirlenecek tavan fiyatı üzerinden teklif edilecek en düşük fiyat o yenilenebilir enerji kaynak alanı için yarışma şartlarında belirlenecek süre boyunca uygulanır. Bu madde kapsamında kurulacak üretim tesisleri için önlisans ve lisans verme koşulları, iptali ve tadili ile ilgili hususlar Kurum tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.

Bu düzenleme ile yatırımcılar yarışma sürecinde YEKDEM yönetmeliğince belirlenmiş olan tavan fiyat (mevcut durumda 7.3\$ cent) üzerinden fiyat düşürülerek teklif sunacaklardır. Ancak kanunda belirtilen bu uygulama tek başına olası sorunları çözmekte ve hatta yeni sorunlar doğurmaktadır. Revize edilecek yarışma yönetmeliğinde Şirketimizce aşağıdaki hususları dikkate alan bir yöntem tanımlanması oldukça önemlidir;

- Gerçek anlamda yatırımcı olmayıp süreçten al-sat girişimleri ile kazanç elde etmeye çalışacak kişileri eleyebilecek bir sistem olmalıdır.
- Sadece büyük yatırımcıları değil küçük ve orta ölçekli yatırımcıların da yarışma kabiliyetlerini kısıtlamayan bir model tanımlanmalıdır.
- YEKDEM'den faydalanmak istemeyip yarışmayı kazandıktan sonra serbest piyasada satış yapmayı öngören yatırımcılarla diğer yatırımcılar arasında adil yarışma ve doğru fizibilite yapabilme imkanı sunan bir süreç tasarlanmalıdır.

ÖNERİLEN MODEL: 26 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen Yarışma Yönetmeliği Toplantısı'nda tartışılan hususları ve genel kabul gören önerileri de dikkate alarak re-consult iki bileşenli bir model önermektedir.

1.BİLEŞEN: Teklif Mekanizması

Bu öneri 26.07.2016 tarihinde TÜREB tarafından organize edilen "Yarışma Yönetmeliği Değerlendirme Toplantısı"nda dile getirilmiş ve uygulanabilir olarak değerlendirilmiştir.

Yarışmaya katılma hakkı elde eden yatırımcılar "Yerli Katkı İlavesi" hakkı saklı kalmak üzere YEKDEM yönetmeliğince belirlenmiş olan tavan fiyat (mevcut durumda 7.3\$ cent) üzerinden fiyat düşürerek teklif sunacaklardır. Bu teklif Şirketin yarışmayı kazanması durumunda YEKDEM Yönetmeliği kapsamında geçerli olacaktır. Teklif edilen önerinin amacı; yatırımcının yarışmada çok düşük bir teklif yaparak önlisans almasının ve daha sonrasında YEKDEM mekanizmasını kullanmayarak sadece serbest pazarda ikili anlaşmalar üzerinden satış yapmasının ve haksız rekabet ortamı oluşturulmasının önüne geçilmesidir. Bu kapsamda yapılan öneri yatırımcının yarışmada en yüksek YEKDEM fiyatından (7.3\$ cent) indirim tutarı olarak teklif ettiği miktarı serbest piyasaya yaptığı satışlarda da TEİAŞ veya kurulacak bir fon aracılığıyla devlete iade etmesini temel almaktadır. Örnek vermek gerekirse yatırımcı 7.3\$ cent üzerinden 1.0\$ centlik bir indirim giderek yarışmayı kazandıysa, serbest piyasada 6\$ cent üzerinden anlaştığı satıştan elde edilen gelirin 1.0\$ centini TEİAŞ veya kurulacak bir fon aracılığıyla devlete iade edecek, bu durumda 5.0\$ cent gelir elde edecektir.

Bu sistemde yatırımcı yarışmada 7.3\$ cent düşürerek "0" \$ cent teklif eder ve ihaleyi kazanırsa bu durumda piyasa satış fiyatından bu farkı ödemesi gerekeceği için finansal olarak gerçekleştirilemeyecek bir finansal bağlayıcılık oluşturmuş olacaktır. Birden fazla firmanın "0"\$ cent teklif ettiği durumlarda ikinci aşama yarışma gerçekleştirilecek ve yatırımcılara bir önceki teklifinden yüksek olmamak koşuluyla (bu durumda "0" veya "-" değer) tekrar teklif sunması istenecektir.

2.BİLEŞEN: Teminat Mekanizması

Bu bileşen yarışma sonunda sunulması gereken teminat mektubu tutarını birinci bileşende açıklanan yöntemle belirlenecek olan teklif fiyatına da bağlayarak yatırımcıyı finansal olarak daha uygulanabilir ve gerçekçi teklifler yapmaya ve bu teklifin sorumluluğunu üstlenmeye yöneltmeyi amaçlamaktadır. Bunun için ikincil teminat bedeli hesaplaması için bir yöntem önerilmektedir. Bu teminat yatırımcı yarışmayı kazandıktan sonra resmi yazışma yapılırken talep edilecektir. Dolayısıyla yatırımcı yarışmada teklif sunarken akabinde bu teklifine bağlı bir teminat sunacağını da göz önünde bulundurmalıdır. Bunun dışında mevcut uygulamaya göre ihale öncesi TEİAŞ tarafından talep edilen MW başına birim fiyatlı teminat mektubu yine yarışma öncesi talep edilebilir.

Aşağıdaki formül hem projelerin yapılma oranını arttırmak hem de her ölçekteki yatırımcıya adil yarışma koşulları sunma amacıyla hazırlanmıştır. Bu formül kullanılarak yarışmayı kazanan şirket tarafından verilecek teminat miktarı belirlenir. Bu teminat, rüzgar enerji santrali işletmeye alındıktan sonra (kesin kabul yapıldıktan sonra) yatırımcıya iade edilir. Formül, hem santral

kurulu gücüne (dolayısıyla her ölçekten yatırımcıya hitap edebilecek), hem de yarışmada teklif edilen fiyat düşürme oranına (dolayısıyla olabildiğince 0 dolar cent / kWh gibi uygulanması güç tekliflerden uzaklaşmayı hedefleyen) bağlıdır.

Formül: $TM = 8760 * TKG * KF * (YD - YF) * SK$

Burada:

TM: Teminat miktarını (Amerikan Doları)

TKG: Toplam kurulu gücü (kW)

KF: Kapasite faktörünü (Türkiye için genel ortalama 0.35 alınabilir)

YD: YEKDEM baz ücretini, yani 7.3 Dolar cent / kWh (fakat dolar üzerinden hesaplanacak, yani 0.073 dolar / kWh)

YF: Yarışmada teklif edilen Dolar cent / kWh fiyatı (yine dolar üzerinden)

SK: Santral katsayısını, 1-10MW toplam kurulu güç için 0.5, 10-50MW toplam kurulu güç için 0.8, 50MW ve üstü için 1 alınabilir.

temsil eder.

Örnek bir hesaplama yapmak gerekirse, 15MW 'lık bir başvuru sahibi yarışmada 6.3 dolar cent/kWh teklif edip kazanırsa (kapasite faktörü tüm projeler için standart olarak 0.35 alındığında) ödeyeceği teminat miktarı:

$TM = 8760 * 15000 * 0.35 * (0.073 - 0.063) * 0.8 = 367.920,00$ Dolar ödemesi gerekir (ki bu da yaklaşık olarak proje maliyetinin %2'sine tekabül eder).

Bir diğer örnek hesaplamada; 100MW'lık bir başvuru sahibi yarışmada 1 dolar cent/kWh teklif edip kazanırsa (kapasite faktörü tüm projeler için standart olarak 0.35 alındığında) ödeyeceği teminat miktarı:

$TM = 8760 * 100000 * 0.35 * (0.073 - 0.010) * 1 = 19.315.800,00$ Dolar ödemesi gerekir (ki bu da yaklaşık yatırım tutarının %20'sine tekabül eder).

Bu yöntemle yatırımcı yarışmada teklif vermeden önce sunması gereken teminat tutarını da dikkate alarak bir fizibilite yapmak durumunda kalacak ve projesi için finansal olarak gerçekleştirilemeyecek fiyat düşürme yapmayacaktır. Aksi halde ciddi bir teminat yükü üstlenmek durumunda kalacaktır.

SONUÇ:

Tanımlanan bu modelde re-consult şu hususların çözülebileceğini öngörmektedir;

- Yarışma sonrasında YEKDEM'den faydalanmak isteyen ve istemeyip serbest piyasada satış yapan yatırımcılar arasında adil bir fiyatlandırma ve rekabet imkanı sunacaktır.
- Yarışmaya katılan taraflardan kazananlar TEİAŞ'a belirli bir süre içerisinde (önlisans verilmeden önce) teminat mektubunu sunma yükümlülüğü olacaktır. Alınan teminat

tutarının yarışmada sunulan teklife bağlı kurgulanmış olması gerçek yatırımcıların ayrışmasını sağlayacaktır.

- EPDK ve TEİAŞ açısından bu teminat önemli bir güvence sağlayacak ve projelerin mücbir sebep halleri dışında belirlenen sürelerde kabule hazır hale gelmelerinde önemli bir yaptırım oluşturacaktır. Süresi içinde gerçekleştirilemeyen projelerin teminatı yakılacak, gerçekleştirilebilen projeler kesin kabulün yapılması ile birlikte teminatı geri alabilecektir.
- Teminat tutarının teklif edilen YEKDEM fiyatı ile orantılı olarak belirlenmesi yatırımcıların yarışmalarda finansal olarak gerçekleştirilebilir olmayan fiyatlar teklif etmesinin de önünü kesecektir. Yatırımcı yarışmayı kazanmak için ne kadar gerçekçi olmayan bir fiyat teklif etme yoluna giderse o kadar yüksek bir teminat yükü ile karşı karşıya kalacaktır.
- Her ölçekten yatırımcı firma öngörülen katsayı oranları ile adil yarışma imkanı bulacaktır.